

Onderzoeksplan rekenkamercommissie 2006-2007

Sector: Rekenkamercommissie

Beleidsproces: Onderzoeksplan 2006-2007

Status: Definitief
Datum: 10 oktober 2006
Ambtelijk opdrachtgever: Dhr Hindriks, directeur rekenkamercommissie Alblasserdam

1. Inleiding

De gemeenteraad van Alblasserdam heeft op 1 maart 2006 één lid, de heer Hindriks, tot de rekenkamercommissie van de gemeente Alblasserdam benoemd. De heer Hindriks is directeur van de rekenkamer Dordrecht. Door zijn aanstelling kan de gemeente Alblasserdam gebruik maken van de onderzoekers en expertise van de rekenkamer Dordrecht. Daarnaast heeft de gemeenteraad bewust voor het benoemen van een extern lid gekozen, omdat de raad hecht aan een onafhankelijke positie van de rekenkamercommissie.

De rekenkamercommissie onderzoekt of met het gevoerde gemeentelijke beleid daadwerkelijk de beoogde doelen worden bereikt en of dat ook op een efficiënte manier gebeurt. De rekenkamercommissie is een relatief nieuw instrument, bedoeld om de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad te versterken. Bovendien hebben de onderzoeken van de rekenkamercommissie als doel om te komen tot een grotere transparantie van beleid en van de kosten die daaraan verbonden zijn voor de inwoners van de gemeente.

De keuzenotitie ten behoeve van het onderzoeksplan is in september door de directeur van de rekenkamercommissie toegelicht en besproken in de commissie Bestuur. Ondanks het feit dat de rekenkamercommissie zelf bepaalt welke onderwerpen zij onderzoekt, heeft zij terdege rekening gehouden met de wensen van de commissie Bestuur. Na de behandeling heeft de rekenkamercommissie dit onderzoeksplan opgesteld.

Het onderzoeksplan heeft betrekking op zowel 2006 als 2007. Reden hiervoor is dat de rekenkamercommissie halverwege 2006 is opgestart. In 2007 zal een onderzoeksplan voor 2008 worden opgesteld. De rekenkamercommissie Alblasserdam is voor 2006 en 2007 jaar van plan om drie onderzoeken te doen. Het eerste onderzoek zal eind 2006 gereed zijn.

In voorliggend onderzoeksplan 2006-2007 wordt eerst ingegaan op het proces van totstandkoming van het onderzoeksplan en daarmee de keuze voor de onderzoeksonderwerpen. Vervolgens worden de onderwerpen kort toegelicht en wordt er een planning gegeven. Tot slot wordt de procedure rondom de verdere behandeling, intern en extern, van het onderzoeksplan 2006-2007 weergegeven.

2. Totstandkoming van het onderzoeksplan

De rekenkamercommissie is onafhankelijk in haar keuze voor een bepaald onderzoeksonderwerp. Dit wil niet zeggen dat dit keuzeprocess slechts binnen de rekenkamercommissie tot stand komt. De rekenkamercommissie acht het wenselijk om de gebruikers van de onderzoeksresultaten bij het afwegingsproces te betrekken. Hierbij kan op de eerste plaats aan de gemeenteraad worden gedacht, maar ook aan het college, inwoners en organisaties binnen de gemeente. Onderzoeksvragen van de raad, het college of burgers worden op prijs gesteld en worden, conform de verordening, alleen gemotiveerd afgewezen.

Ter voorbereiding van het onderzoeksplan voor 2006-2007 heeft de rekenkamercommissie de leden van de commissie Bestuur verzocht om kennis te nemen van vijf onderwerpen die de rekenkamercommissie heeft gedestilleerd uit een groslijst met potentiële onderwerpen. Deze onderwerpen voldeden het best aan de selectiecriteria van de rekenkamercommissie. Dit waren het Welzijnsbeleid, het evalueren van Kohnstamm, het functioneren en de sturing van Drechtwerk, het leerlingenvervoer en het aanbestedingsbeleid.

3. Onderzoeksonderwerpen

Uit de bespreking van de keuzenotitie in de commissie Bestuur op 20 september, is gebleken dat Drechtwerk en Leerlingenvervoer in beweging zijn. Enkele fracties hebben een voorkeur uitgesproken om beide organisaties na de reorganisaties te onderzoeken. Omdat vrijwel alle organisaties regelmatig veranderen en verbeterprojecten onderhanden hebben, zou het een te sterke beperking van het onderzoeksterrein vormen wanneer dat ertoe zou leiden dat de rekenkamercommissie zich bij organisaties in verandering onthoudt van onderzoek. De directeur van de rekenkamercommissie heeft wel toegezegd om rekening te houden met de veranderingen die gaande zijn. Tijdens de oriëntatie zal worden nagegaan waar de veranderingen uit bestaan. Het onderzoek zal vervolgens zo worden ingericht dat het kan bijdragen aan de benodigde verbetering. De rekenkamer richt zich in het bijzonder op de besturing van de organisatie en op de gerealiseerde maatschappelijke effecten. De organisatiestructuur en interne efficiency zijn uitsluitend onderwerp van onderzoek in relatie tot het eerste¹. Gezien het grote maatschappelijke belang is de rekenkamercommissie van oordeel dat het uitvoeren van een onderzoek opportuun is mits aan de randvoorwaarden kan worden voldaan.

De rekenkamer heeft gekozen voor een onderzoek naar het Welzijnsbeleid, als tweede een onderzoek naar de aanbevelingen van Kohnstamm en als derde een onderzoek naar Drechtwerk.

Onderzoek Welzijnsbeleid

De vraag bij het onderzoek naar het welzijnsbeleid is op welke wijze er wordt gestuurd. Mogelijke casussen om te onderzoeken zijn Stichting Welzijnswerk voor Ouderen Alblasserdam (SWOA) en de Raad Opbouwwerk Alblasserdam (ROWA). De rekenkamercommissie zal in de oriëntatie een keuze maken uit beide casussen. Uiteraard zal de commissie een dergelijk onderzoek starten met het doornemen van de verordening Algemene Subsidies. In eerste instantie zal de rekenkamercommissie een kort onderzoek uitvoeren (quickscan) op basis van een beperkte vraagstelling en een beperkt normenkader. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van een eerder ontwikkelde onderzoekssystematiek².

¹ De rekenkamercommissie is geen adviesbureau en heeft geen oordeel over de meest wenselijke organisatiestructuur. Wel kan zij beoordelen of de organisatie en werkwijze ertoe leiden dat gemaakte afspraken worden nagekomen.

² "Gebroken Schakels", onderzoek naar de effectiviteit van het welzijnsbeleid, rekenkamer Dordrecht.

Onderzoek 'Kohnstamm'

De rekenkamercommissie heeft gekozen voor een evaluatie naar de uitvoering van de adviezen van de commissie Kohnstamm. Alle aanbevelingen van de commissie zijn overgenomen. De vraag is of de aanbevelingen zijn uitgevoerd en of ze effect hebben gehad.

Onderzoek Drechtwerk of Leerlingenvervoer

Het derde onderzoeksonderwerp is Drechtwerk. Drechtwerk voert voor tien gemeenten de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit. De bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten zijn: Alblasterdam, Barendrecht, Dordrecht, Graafstroom, Hendrik-Ido-Ambacht, Nieuw-Lekkerland, Papendrecht, Ridderkerk, Sliedrecht en Zwijndrecht.

Het vermoeden bestaat dat de sturing van deze organisatie voor verbetering vatbaar is. De wederzijdse verwachtingen tussen gemeenten en organisatie komen niet overeen.

Een onderzoek naar Drechtwerk is alleen uitvoerbaar wanneer meerdere rekenkamers van aangesloten gemeenten deelnemen. De rekenkamercommissie Alblasterdam zal daartoe een verzoek aan de rekenkamers van de aangesloten gemeenten richten. Mocht dat niet leiden tot voldoende deelname dan is een onderzoek naar het leerlingenvervoer een goed alternatief.

De opneinderegeling Leerlingenvervoer bestaat uit het toekennen van een vervoerskostenvergoeding of het organiseren van schoolvervoer door de gemeente. De gemeente Alblasterdam voert dit ook voor de gemeente Nieuw-Lekkerland uit. Ook bij het leerlingenvervoer richt het onderzoek zich op de sturing en de realisatie van geformuleerde verwachtingen.

4. Planning

| Periode | Onderzoek |
|----------------------|---|
| Vierde kwartaal 2006 | Onderzoek Welzijnsbeleid |
| Eerste halfjaar 2007 | Onderzoek Kohnstamm |
| Tweede halfjaar 2007 | Onderzoek Drechtwerk of Leerlingenvervoer |

De rekenkamercommissie had voor 2006 een budget van €20.000. Na het opstarten van de rekenkamercommissie, het aangaan van gesprekken en het schrijven en behandelen van de keuzenotitie en het onderzoeksplan is het resterende budget €13.000. Het aantal nog te besteden uren voor 2006 is als volgt. De junior onderzoeker heeft naar schatting 300 uur te besteden, de senior onderzoeker 80 uur en de directeur 20 uur. Deze verdeling kan wijzigen op het moment dat de rekenkamercommissie gebruik maakt van een stagiair.

In 2007 zal de rekenkamercommissie in eerste instantie onderzoek doen naar de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie Kohnstamm. Hierna volgt een onderzoek naar Drechtwerk of naar het Leerlingenvervoer.

Voor 2007 staan dus twee onderzoeken gepland. Daarnaast zal er ook een jaarverslag 2006 en een onderzoeksplan 2008 worden opgesteld. Het budget is €20.000 per jaar. In het onderstaande overzicht wordt een voorlopige schatting van de kosten gegeven.

| Activiteit | Kosten |
|--|----------------|
| Eerste onderzoek, Evaluatie Kohnstamm | 9.000 |
| Tweede onderzoek, Drechtwerk / Leerlingenvervoer | 9.000 |
| Jaarverslag 2006 | 500 |
| Onderzoeksplan 2008 | 1.000 |
| Drukwerk | 500 |
| Totaal | €20.000 |

Per onderzoek is een budget van €9.000 begroot. De junior onderzoeker (€25 per uur) zal ongeveer 250 uur (7 weken) per onderzoek te besteden hebben. De senior (€55 per uur) zal ongeveer 40 uur en de directeur (€70 per uur) zal ongeveer 20 uur te besteden hebben. Deze verdeling kan wijzigen op het moment dat de rekenkamercommissie gebruik maakt van een stagiair.

5. Werkwijze

Oriëntatie

Voor de aanvang van een onderzoek zal de rekenkamercommissie een startnotitie voorbereiden. Aan het uitbrengen van een startnotitie gaat een periode van oriëntatie vooraf, waarin de rekenkamercommissie gesprekken voert, literatuur verzamelt, zich op de hoogte stelt van beschikbare informatie en elders uitgevoerd onderzoek. Ook het voeren van gesprekken met (mogelijke) betrokkenen en externe onderzoekers kan deel uitmaken van de oriëntatiefase. De oriëntatiefase wordt aangekondigd bij de gemeentesecretaris.

Startnotitie

Op grond van de oriëntatie wordt een startnotitie opgesteld. Hierin komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Aanleiding
- Probleemstelling
- Doelstelling
- Onderzoeksvragen
- Onderzoeksmethode
- Planning en begrootte inzet

Een normenkader wordt opgenomen in de startnotitie. De startnotitie wordt ter bespreking aan de wethouder en de gemeentesecretaris gezonden en ter informatie aan de commissie Bestuur aangeboden. Hiermee wordt het onderzoek aangekondigd bij de bestuurlijke en ambtelijke eindverantwoordelijken.

Bevindingen

Indien er tijdens het onderzoek sprake is van formele interviews die in het onderzoeksrapport worden gebruikt, dan worden daarvan verslagen gemaakt die voor commentaar worden voorgelegd aan de geïnterviewde. Feitelijke onjuistheden worden gecorrigeerd.

De onderzoeksfase wordt afgesloten met een nota van bevindingen. Deze nota van bevindingen wordt aan de bij het onderzoek betrokkenen voor ambtelijk commentaar voorgelegd. Daarbij wordt tevens de gelegenheid geboden ontbrekende informatie aan te vullen. Feitelijke onjuistheden worden gecorrigeerd en lacunes worden aangevuld, verschil van inzicht over de interpretatie van de feiten worden in het onderzoeksarchief vastgelegd.

Afronding en publicatie

De conclusies en het conceptrapport worden teruggekoppeld naar de relevante personen en afdelingen. Het ontvangen commentaar of de reactie wordt integraal overgenomen in het onderzoeksrapport en door de rekenkamercommissie voorzien van een naschrift. De rekenkamercommissie publiceert rapporten door ze ter verzending aan de commissie van Bestuur aan te bieden aan de griffier.

Aan degenen die betrokken zijn bij het onderzoek wordt het onderzoeksrapport op hetzelfde moment, mits mogelijk, elektronisch en onder embargo toegezonden opdat zij voldoende tijd hebben om zich van de inhoud op de hoogte te stellen. De dag na deze aanbieding wordt het rapport openbaar door publicatie op de website en het verzenden van een persbericht.

Na afronding van het onderzoek volgt voor de rekenkamercommissie een moment van zelfevaluatie over het verloop van het onderzoek.

Op de website van de gemeente Alblasserdam³ is een uitgebreidere beschrijving van de werkwijze van de rekenkamercommissie te vinden.

³ www.alblasserdam.nl onder het kopje 'Bestuur en Organisatie'.